

WAARDZEGGER

WINTER 2019

met o.a. :

- . In memoriam
- . Komt de otter terug?
- . Nieuwe rubriek!
- . Kierbesluit, en dan?
- . Westmaas als excursie
- . Nachtvinders kijken
- . Verslag Oeverloop 2019
- . en nog veel meer...

HWL

Hoeksche Waard Landschap

Colofon

Waardzegger is een uitgave van Hoekschewaards Landschap (HWL), vereniging voor behoud en ontwikkeling van natuur en landschap in de Hoeksche Waard, opgericht in 1973.

Versijnt ieder kwartaal
 ISSN 1389-7454
 Jaargang 12 nr. 4, oplage: 1850
 HWL-lidmaatschap € 30,00 per jaar
 IBAN-nr. NL48 INGB 0002 9980 08

Materiaal uit deze uitgave mag alleen voor niet-commercieel gebruik aangewend worden, met bronvermelding.

Ledenadministratie HWL

Postbus 1080
 3260 AB Oud-Beijerland
ledenadministratie@hwil.nl

Natuurbezoekerscentrum Klein Profijt

Zalmpad 11, 3261 MD Oud-Beijerland
 Telefoon: 0186 621 888
 Beheerder: Merijn van den Hoogenhoff
kantoor@hwil.nl
 Openingstijden:
 Dinsdag t/m vrijdag 10.00 – 17.00 uur
 Zaterdag en zondag 12.00 – 17.00 uur

Nationaal Landschap Centrum

Veerweg 1c, 3281 LX Numansdorp
 Telefoon: 0186 653 512
 Beheerder: Karin van den Berg
nlc@hwil.nl
 Openingstijden:
 Dinsdag t/m vrijdag 14.00 – 17.00 uur
 Zaterdag gesloten! Zondag 13.00 – 17.00 uur

www.hwl.nl

Dagelijks bestuur

Els van Veen (voorzitter) 078 618 0691
 Wouter Joosten (secretaris) secretariaat@hwil.nl
 vacant (penningmeester) penningmeester@hwil.nl

Redactie

Piet Schram
 Aad Bruijnzeel
 Marcus Dekker
redactie@hwil.nl

Aanleveren kopij: in de eerste maand van ieder kwartaal, per email, uitsluitend in MS-Word, met zowel tekst als foto's in aparte bijlage.

Druk

Quadraat Grafimedia B.V.
Vorbereiding verzending
 HW Werkt

<https://www.facebook.com/hwlandschap>

https://twitter.com/HW_Landschap

<https://www.instagram.com/hoekschewaardslandschap/>

FSC logo

Redactioneel

Letterlijk en figuurlijk een flink beladen Waardzegger dit keer. Enerzijds door het verlies van twee zeer gewaardeerde leden, anderzijds door deze propvolle uitgave van maar liefst 24 pagina's!

Voor wat dat eerste betreft, wordt in het "In memoriam" zowel Bob als Henk eervol herdacht. Met groot enthousiasme zijn de beide vrijwilligers jarenlang betrokken geweest bij vele HWL-activiteiten, ieder met zijn eigen specialiteit en passie. We zullen hen erg missen.

Onlangs heeft het bestuur ingestemd de Waardzegger (naar behoefte) te mogen uitbreiden met 4 pagina's. Zoiets kost geld, dus een extra adverteerder zou welkom zijn. Aan de andere de andere kant, de 9 aangemelde nieuwe HWL-leden zorgen gezamenlijk ook voor ongeveer het bedrag wat de uitbreiding van de 4 pagina's kost... In ieder geval ben ik als hoofdredacteur gepast trots dat deze 'dikke' winteruitgave 'tot de rand' ook helemaal gevuld is. Hulde aan alle schrijvers!

Wat komen we zoal tegen in deze uitgave?

Twee aankomende bestuursleden stellen zich voor: Wouter Joosten, als nieuwe secretaris, en Tineke Zuidgeest voor educatie. Ook is er een kijkje 'in de keuken' van Fruit & Sap en een terugblik op de FruitSapdag door Gaëlle. Herman licht toe hoe je ottersporen kunt herkennen, want je weet maar nooit! Bij Jeugd & Natuur zijn de kinderen weer leuk en educatief bezig geweest. Cees wijst ons op enkele niet zo bekende terreinen, welke niet alleen door HWL worden beheerd, maar ook eigendom zijn! En dan een nieuwe rubriek: natuur centraal. Een naam welke zelf door werkgroep Natuurfotografie is bedacht, waarin een tweetal fotografen op de middenpagina hun foto toelichten. Op excursie door Westmaas? Henk vertelt hoe zoiets tot stand komt. Yvonne en Hanny waren tijdens het nachtvlinder kijken onder de indruk van de passie van de 'vlindersaars'. Martijn maakt ons deelgenoot met het laatste deel van Het Kierbesluit. Met een vooraankondiging van het aanstaande jubileum van Klein Profijt (Ruud), een uitgebreid verslag van de gehouden Oeverloop (Piet), een impressie van de waargenomen, prachtige paddenstoelen in De Laning (Ineke) en een volle activiteitenkalender leent deze Winter Waardzegger zich uitermate goed om tijdens de donkere decemberavonden er eens lekker voor te gaan zitten.

Namens de redactie wens ik iedereen veel leesplezier en alvast fijne feestdagen!

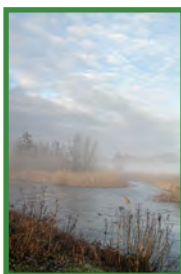

Foto voorpagina:

Nieuwe Haven, Strijen
 (Leen de Man)

Piet

Even voorstellen (1)

Sinds 2017 ben ik lid van HWL en ook actief geworden als vrijwilliger. Dat is nog niet lang, maar ik ben al wel langer bekend met HWL. In 2010 ontmoette ik mensen van HWL vanwege mijn werk als wethouder voor de gemeente Binnenmaas. Direct was ik gecharmeerd van deze organisatie: betrokken, enorm veel kennis, tikje eigenwijs, pragmatisch als het kan en activistisch als het moet. Een perfecte mix. En zo groot: 1900 huishoudens zijn lid, 450-500 vrijwilligers het jaar rond! Geen enkele vereniging in de Hoeksche Waard kan deze vergelijking doorstaan. En dan ook nog met maar een paar honderd euro subsidie van de gemeente. Wie doet ons dat na? Vanwege mijn werk kon ik geen lid zijn van de vereniging, want dat zou niet integer zijn: overleggen met een vereniging waar je ook lid van bent. Dus toen ik stopte met mijn werk werd ik direct lid. Vanwege mijn bestuurlijke ervaring en kennis van ruimtelijke plannen werd ik begin 2018 lid van de werkgroep Milieu & Planologie.

Per 2020 zou ik het secretariaat overnemen van Bob Wiggers die het wat rustiger aan wilde doen. Helaas overleed Bob onverwachts en ben ik deze zomer direct als secretaris begonnen, ondanks dat ik nog niet benoemd ben door de ledenvergadering. Maar ruim een half jaar wachten was geen optie. Het werk gaat door. Ik hoop in maart 2020 formeel benoemd te worden.

Ik werk voltijds bij de Kiltunnel, woon net buiten Westmaas met

mijn vriendin waar we een fantastische natuurtuin hebben. Ieder vrij uurtje spendeer ik in ons paradijsje. Ik ben op weinig zaken trots maar onze tuin is echt een parel in de polder. Voor mensen maar zeker voor de dieren die in de verder kale polder een toevlucht vinden in onze tuin, slaapplekken, nestgelegenheid, voedsel en beschutting.

Voor HWL-begrippen ben ik een jonkie met mijn 40 jaar. Hopelijk maak ik nog mee dat 40 jaar een gebruikelijke leeftijd is. Mijn generatie is toch een grote afwezige in HWL.

Ik hoop als bestuurder bij te dragen aan een financieel gezonde vereniging, waar vrijwilligers graag komen en die over 10 jaar meer jongere vrijwilligers heeft. Dit is namelijk een serieuze zorg van mij: we hebben weinig vrijwilligers onder de 60 en dat is een bedreiging voor het voortbestaan van de vereniging plus we missen dan aansluiting bij een grote groep mensen.

inhoud

• Redactioneel	2
• Even voorstellen (1)	3
• In memoriam Bob Wiggers	4
• In memoriam Henk Bunjes	5
• Fruit & Sap	6
• Vraag maar raak!	6
• Komt de otter terug?	8
• Herfstknutselen	9
• Even voorstellen (2)	10
• Terreinen van HWL	11
• Schrijfcafé	11
• Natuur centraal	12
• Westmaas als excursie	14
• Nachtvinders kijken	15
• Kierbesluit, en dan? (3)	16
• 25 jaar NBC Klein Profijt	17
• Oeverloop 2019	18
• Paddenstoelen zoeken	20
• Nieuwe HWL-leden	20
• Klimaat op straat	21
• Vooraankondiging	21
• Prikbord	21
• activiteitenkalender	22
• adverteerders	23
• adverteerders	24

Als je mij ziet rondlopen, spreek mij aan en vertel wat jou bezighoudt als lid van HWL. Tot snel!

Wouter Joosten

In Memoriam

Bob Wiggers (1943-2019)

oplossingen.

Na het voltooien van de bouw van het Nationaal Landschap Centrum (NLC) in Numansdorp in 2008 werd hem verzocht, als lid van het algemeen bestuur van HWL, het functioneren en exploiteren van beide bezoekerscentra op zich te nemen. In 2014 werd hij benoemd als secretaris van de vereniging als opvolger van Jan van Alebeek. Om het gezonde handwerk niet te verleren, was hij in de

laatste jaren ook nog actief in de werkgroep cursussen en recentelijk ook nog in de vlinderwerkgroep. En daarnaast ook nog eens tijd over voor een andere passie: het zingen in het operakoor Euphonia en *last but not least*: zijn familie.

Een ongelooflijk actieve man, met veel bestuurlijk inzicht en bovenal een aimabel mens, zo bleek ook uit de vele reacties en de enorme belangstelling van HWL-ers bij zijn uitvaart op 24 augustus, waar Marianne van der Waal namens HWL het woord voerde en haar herinneringen deelde.

De week erna werd er hij herdacht met een indrukwekkende minuut stilte bij de start van de Oeverloop. Ook mooi was, hoe Joop van Riet in de wekelijkse HWL rubriek in het Kompas hem herdacht.

Bob had aangekondigd wat gas te willen terugnemen en zich in 2020 niet meer herkiesbaar te stellen voor de volgende bestuursperiode van het algemeen en dagelijks bestuur van de vereniging en zou zijn beoogd opvolger Wouter Joosten gaan inwerken. Zover heeft het helaas niet mogen komen.

Hoekschewaards Landschap (HWL) werd op 19 augustus opgeschrikt door het geheel plotseling overlijden van Bob Wiggers op 76 jarige leeftijd. Zoals in de condoleance-advertentie van HWL in het AD ook werd aangegeven, was Bob een grote steunpilaar voor de vereniging en andersom betekende HWL ook heel veel voor Bob.

Bob was van 2003-2015 voorzitter van de jaarlijkse oeverloop HW. Vanaf 2004 was hij ook lid van de werkgroep Milieu en Planologie. Werkgroep coördinator Henk Malta: "Bob was de verslaglegger van de vergaderingen van de werkgroep Milieu en Planologie. Hij vond zijn eigen inhoudelijke bijdrage maar matig en dus kon dat er nog wel bij. En dan vaak voorzien van Latijnse bon mots."

Bob stond garant voor een rustpunt in somtijds woelige vergaderingen en voorzag ook stroef extern overleg van de juiste smeermiddelen. Waar vind je weer zo'n aimabele duizendpoot?

Zijn mening "Dat er in de Hoeksche Waard geen plaats is voor windmolens", belette hem niet om praktisch mee te denken over

wintermaanden ook actief als lid van de knotploeg "de Krasse Knarren". Hij werd ook een fervent vogelaar en was tevens actief als weidevogelbeschermer. Daarnaast was hij ruim 10 jaar een enorm productief lid van de webredactie. Maar daarbij bleef het niet, Bob wilde altijd zijn kennis vergroten en helpen waar hij kon. Zo werd hij de

In Memoriam

Henk Bunjes (1941-2019)

Op 17 oktober werden we opnieuw overvallen door een triest bericht. Weer een oer-HWL-plotseling gestorven. Ditmaal Henk Bunjes. Ook hij was op tal van vlakken actief. Maar bovenal was hij een bevlogen 'vlinderaar'.

Zijn werkzame leven bracht hem naar de regio Rotterdam en hij ging in Oud-Beijerland wonen. Hij werd lid van het HWL en in 1990 was hij (samen met Janus Verkerk) initiator van de vlinderwerkgroep. In 2003 werden er libellen aan toegevoegd. Hij was 23 jaar coördinator van de werkgroep en beheerde 30 jaar de waarnemingendatabase, tot zijn plotselinge dood hier een abrupt einde aan maakte. Henk deelde zijn passie voor vlinders graag en op vele manieren: hij zette cursussen op, gaf lezingen, organiseerde excursies en schreef stukjes voor de krant. Het jaarverslag illustreerde hij met vele grafieken en tabellen, waarmee hij een uniek beeld heeft achtergelaten van de vlinderstand in de Hoeksche Waard vanaf 1990.

Hij voelde zich ook erg betrokken bij het terreinbeheer. De ontdekking in 2010 van een populatie Sint Jans vlinders in bloemrijk grasland toonde aan dat het natuurlijke beheer door HWL succesvol is. Ook het ruwere terreinbeheer ging hij niet uit de weg. Henk was gedurende een groot aantal jaren tot het eind van het knotseizoen 2018-2019

'knotbaas' van de knotploeg "De Krasse Knarren". Een grote groep trouwe knotters van doorgaans wat hogere leeftijd die actief is in de grienden bij de Barendrechts brug. Ook deze taak deed hij nauwgezet en instrueerde de soms wat ruige knotters altijd goed op te letten waar zij lopen zodat er geen planten werden vertrapt. Zijn opvolger Jan Piet Smit vond altijd kenmerkend voor Henk hoe hij de mededelingen deed bij het

gezamenlijk koffiedrinken. Daarbij ging hij staan en sprak de club toe. Vanaf de ingebruikname van Klein Profijt in 1995 was hij de beheerder van het documentatiecentrum en heeft in de loop der jaren zo'n 3.200 documenten die van belang waren voor natuur- milieu en landschap in de Hoeksche Waard verzameld, gecatalogiseerd en daar een

uitleensysteem aan gekoppeld. In zijn werkzame leven was Henk documentalist bij de Erasmus universiteit en dit maakte hem geknipt deze taak perfect en nauwgezet uit te voeren. Het deed hem veel plezier om nieuwe uitgaven van natuurboeken aan te schaffen en te grasduinen in boeken die werden afgestaan aan het documentatiecentrum. Zijn belangstelling was breed en zo was hij ook actief bij de plantenwerkgroep; niet toevallig natuurlijk, want planten zijn natuurlijk de habitat van zijn geliefde vlinders. Voor de plantenwerkgroep was hij onder andere ook betrokken bij het herbarium van Lennie Steenbeek. Zijn veelzijdigheid onderstreepte hij als gastheer/barmedewerker in Klein Profijt in de weekenden gedurende een aantal jaren. Heel veel HWL-ers waren aanwezig op zijn uitvaart in het crematorium Hoeksche Waard. Een waardig afscheid met als decor het karakteristieke door Henk zo geliefde open landschap, met achter de dijken de grienden van de Oude Maas waar Henk altijd met zijn Krasse Knarren actief was.

“Bij Fruit & Sap vervelen we ons nooit!”

Gaëlle Cagé (coördinator Fruit & Sap)

Vrijwel het hele jaar is er werk in het hoogstamfruit. Wintersnoei – dan 4 maanden rust – zomersnoei – fruitoogst – FruitSapdag – opruimen, evalueren, draaiboek bijwerken en dan ...? Dan beginnen we weer met snoeien. Maar nog even terug naar 28 september: FruitSapdag 2019 was duidelijk kleinschaliger dan vorig jaar. En dat terwijl het in 2018 zo'n enorm succesvolle dag was. Waarom?

Met je eigengemaakte plukstok 'fruitvangen'. Hoe leuk is dat!

Er komt veel bij kijken om als vrijwilligersgroep zo'n evenement neer te zetten. Vergunning aanvragen, hulptroepen mobiliseren, materieel transporteren... En vergeet niet: In diezelfde periode moet de oogst worden binnengehaald. En dat gebeurt door dezelfde mensen. Om dit allemaal rondgebreid te krijgen fungeer ik als spin in het web. En als het web steeds zwaarder wordt, dan dreigt het te bezwijken. Dat gebeurde in dit geval toen ik terug kwam van vakantie. De eisen die werden gesteld aan de vergunning waren aangescherpt. Althans, op dat moment was dat het geval. Sociale hygiëne, certificaten, protocollen en procedures. Plattegronden op schaal enz. enz. Op dat moment haakte ik af. Dit werd echt te veel. En de tijd was te kort om een strijd met de gemeente te gaan leveren. Met pijn in mijn hart heb ik in goed overleg met een paar vaste vrijwilligers besloten om het evenement af te schalen. Er viel een last van mijn schouders. Maar een vergunning bleef nodig. Na 2 weken bleek dat de gemeente de eisen voor vergelijkbare evenementen flink had bijgesteld.

Vraag
Maar
Raak!

Hoe komt de paardenbloem aan haar naam?

Naast vele andere namen, zoals pissebloem, beddenpisser, molsla, leeuwentand, paardensla, enz. wordt de *Taraxacum officinale* in de volksmond **paardenbloem** genoemd, omdat paarden een grote voorkeur voor deze plant hebben. Ook konijnen en andere dieren

zijn er dol op. Geiten, schapen en koeien gebruiken de paardenbloem als medicijn. De naam brievenbesteller heeft de paardenbloem te danken aan de vruchtpluisjes die losgetrokken worden door de wind en dan als parachutes grote afstanden kunnen overbruggen.

Een groot aantal voorwaarden werd losgelaten. Gelukkig maar, want organisaties als HWL moeten leuke, leerzame en laagdrempelige evenementen kunnen organiseren zonder stuk te lopen op regelgeving. Gemeente HW heeft dat gelukkig ingezien. Desondanks hebben wij besloten FruitSapdag 2019 kleinschalig te houden. Het was te kort dag om de plannen weer bij te stellen. Wij hebben daar geen spijt van: Een aantal vaste vrijwilligers bleek niet beschikbaar vanwege ziekte of vakantie. Het weer viel uiteindelijk mee, maar was echt niet geweldig. Bovendien: FruitSapdag is primair bedoeld om het geoogste fruit te verwerken tot een houdbaar product. En dat is gebeurd: Er zijn

945 pakken sap geperst. Puur natuurlijk onbespoten. Gecombineerd met wat leuke

activiteiten was het zeker weer een gezellige geslaagde dag. FruitSapdag 2020 is op 26 september. Noteer dat maar alvast in de agenda. Hoe we die dag zullen invullen, daar ga ik met de kernploeg van Fruit & Sap nog eens heel goed over nadenken. Ondertussen gaan we snoeien. Wil je dat ook leren? Of wil je helpen om het snoeihout op te ruimen?

Neem dan contact met ons. We snoeien op meerdere dagen van de week.

Fruit & Sap HWL

fruitsap@hwl.nl

Hoekschewaards Landschap nu ook op Instagram!

Instagram

HWL is al een tijd actief op hwl.nl en op facebook (en in bescheiden mate ook op YouTube en Twitter), maar heeft natuurlijk ook gezien dat Instagram steeds populairder wordt. Na een tijdje proefdraaien is het zover, dat we met trots het eigen HWL Instagram account kunnen lanceren!

Het is te vinden op <https://www.instagram.com/hoekschewaardslandschap/> of via het instagramlogo rechtsboven op de homepage van hwl.nl. Hier wordt op eigentijdse wijze aandacht besteed aan de activiteiten van en in het Hoekschewaards Landschap. Ook als je geen vaste *social media* bezoeker bent, is het zeker meer dan de moeite waard eens een kijkje te nemen.

Wat gebeurt hier op de foto?

Dat vroegen Jan en Erica Bal uit Oud Beijerland zich ook af toen zij een aantal **halsbandparkieten** aan de muur van een appartement zagen hangen. Snavel scherpen aan de stenen of insecten zoeken tussen de voegen? Na enig rondvragen bij

de experts van onze vogelwerkgroep kregen we het antwoord: Ze eten van het cement tussen de stenen en dat helpt bij het 'vermalen' van de zaden in hun maag. Kippen doen dat ook, die eten vaak schelpen.

Komt de otter ook terug in de Hoeksche Waard?

Herman de Jongh (Zoogdier werkgroep / ottermeetnet)

In het “Krekenboek” staat op pag. 125 de melding dat bij het Grote Gat en het Otterbos in 1965 nog een otter (*Lutra lutra*) voor kwam. In Nederland was de otter in 1988 officieel uitgestorven toen op 17 september het laatste exemplaar slachtoffer werd van het verkeer. In 2002 is men begonnen met de herintroductie van de otter in de Kop van Overijssel en het laagveenmoerasgebied in Friesland.

Lutra lutra

Na 2008 zijn in verschillende andere gebieden, waaronder de Gelderse Poort, otters uitgezet. Vanuit het laatste gebied kwam één van de eerste bevers naar Klein Profijt via de Oude Maas gezwommen. Dus waarom zou een otter niet dezelfde waterwegen gebruiken of vanuit andere gebieden naar de HW komen. Op dit moment zijn de otter waarnemingen en sporen bij de Nieuwkoopse- en Reeuwijkse plassen de meest nabije. Bij Eindhoven zijn van de winter sporen gevonden en nabij de Moerdijk is er een doodgereden. Nu met de winter voor de deur en de otter om de hoek, komt de vraag “is er een otter in de HW?” weer bij mij op. De afgelopen jaren zijn er spaarzaam meldingen geweest van een mogelijke otter gezien in de HW. In 2014 was er een melding nabij Numansdorp en later aan de noordrand van de Korendijkse

Slikken. Helaas heeft onderzoek geen bewijs opgeleverd. Sinds een aantal jaar wordt in de wintermaanden 2 tot 3 maal een deel van de Borrekeken, Kleine en Grote Gat nagelopen, op zoek naar sporen en spraints (ontlasting) van otters. Ook andere delen krijgen bezoek, maar niet systematisch. Dit in kader van het Ottermeetnet dat over heel Nederland het voorkomen van de otter monitort. Een spraint is vaak de eerste aanwijzing en bewijs voor de aanwezigheid van een otter. Een spraint is de ontlasting van een otter, indien vers, donker van kleur, slijmerig en 3 tot 4 cm lang. Het geeft een aparte herkenbare geur af. Een mengeling van vers hooi en bedorven vis, niet echt vies en met

wat ervaring goed herkenbaar. Er zitten vaak graten, schubben, en stukjes bot in. Oude spraints die door de regen zijn uitgespoeld, zien er uit als grijze hoopjes graten, enz. en zijn niet meer slijmerig. De geur

is na wat tussen de vingers wrijven van de resten nog waarneembaar. Onder andere op de oever, op pollen, de rand van buizen, onder bruggen en op boomstronken, zijn geliefde plekken waar een otter zijn spraints achter laat. De otter zelf: bruin, lang dier met een brede snuit en kop en een lichte onderzijde. Staart loopt vanaf de heup geleidelijk over naar de punt. Kopromplengte ca 50-95 cm, de staart is ongeveer de helft zolang ca 26-55 cm.

Literatuurlijst:

De otter van uitsterven tot nieuw begin, H. Bosma ISBN 9789056154660
Handleiding verspreidingsonderzoek otter, V. Dijkstra, F. Niewold, H. Jansman ISBN 9789079924301
Kreken van de Hoeksche Waard, HWL ISBN 9081105914 Veldgids Europese zoogdieren, Peter Twisk, Annemarie van Diepenbeek, Jan Piet Bekker ISBN 9789050116879

Herfstknutselen

Marianne van Kessel (werkgroep jeugd & Natuur)

Op vrijdag 26 oktober organiseerde de werkgroep Jeugd & Natuur - een onderdeel van jeugdeducatie, met buitenschoolse activiteiten - een knutselmiddag met als thema 'herfst'. Met een groep kinderen gingen we in het Veerbos op zoek naar mooi herfstmateriaal en wezen we de kinderen op bijzondere dingen in het bos

Spannend om onder een dode boomstronk op zoek te gaan naar kleine beestjes, of te kijken of je echt kunt schrijven met de sporen van een geschubde inktzwam! Het is heerlijk om met de kinderen buiten te lopen, ze te zien rennen door het bos en ze ondertussen te wijzen op het moois dat er in elk seizoen te vinden is. Als je kinderen wijst op wat er leeft en groeit in het bos, kijken ze met andere ogen naar de omgeving en vinden ze allerlei moois om te verzamelen. Ook in de herfst bloeien er nog bloemen, sommige planten hebben nu al knoppen die volgend voorjaar uitkomen. Wie zou er wonen in dat kleine holletje?

Na een uur met laarzen aan struinen door het bos was het tijd om aan de slag te gaan met de gevonden materialen. Dit keer kon gekozen worden voor een mobile of schilderijtje. Kinderen zijn zo creatief! Ook een herfst droogboekje en een mannetje zagen het daglicht, af en toe met een beetje hulp van een ouder, opa of oma. Elke keer blijken er toch weer

Hoekschewaarders te zijn die het NLC niet kennen of die nog nooit in het Veerbos geweest zijn. De werkgroep Jeugd & Natuur organiseert een paar maal per jaar een knutselactiviteit in het NLC.

Uiteraard om met de kinderen de natuur in te trekken, maar ook om het NLC meer bekendheid te geven. Dit keer hadden we een groep van

10 kinderen, maar het doel is om er met een groep van minimaal 20 kinderen op uit te trekken en te knutselen.

Tijdens de winterfair op zaterdag 30 november bij Klein Profijt kunnen kinderen zich in de ruimte boven uitleven op het maken van een kijkdoos, pindaketting of dennenappel met vogelzaad. Op vrijdag 28 februari is er weer een knutselmiddag in het NLC. Schrijf deze data alvast in uw agenda en deel het op *social media*, zodat we dan met een groep van minimaal 20 kinderen aan de slag kunnen. De werkgroep Jeugd & Natuur kan nog wel wat extra ondersteuning gebruiken.

Wilt u daaraan uw steentje bijdragen? Meld u dan aan als vrijwilliger.

Even voorstellen (2)

De oproep voor de vacante bestuursplek te vullen bij Educatie in de herfstuitgave van dit blad heeft geresulteerd in een positieve aanmelding: *Tineke Zuidgeest* wordt het nieuwe bestuurslid Educatie voor HWL. Hieronder stelt zij zich voor.

Het is alweer enige tijd geleden dat ik het levenslicht zag in Schiedam. Wonend in de stad zie je minder natuur dan wanneer je in de Hoeksche Waard woont, maar die Waard heeft nog even moeten wachten voordat dat de woonstede werd. Eerst kwam de studietijd in Leiden. De keuze was gevallen op de studie Pedagogiek. Eerste werkkring in de gezinszorg bracht me naar Den Haag. Het waarnemen van de directeursfunctie maakte me duidelijk dat het management me wel ligt en ik solliciteerde naar de managementopleiding bij een bank, waar ik tot mijn verbazing werd aangenomen. Afijn, dat is een dienstverband geworden van ruim dertig jaar, met veel verschillende functies in de loop der jaren en het eindigde op het hoofdkantoor in een zeer turbulente tijd voor de bank.

Tijd om weer eens buiten de bank te kijken en daar kwam het onderwijs in beeld. Opnieuw in de

schoolbanken en omscholen naar docent Nederlands was best pittig als je halverwege de 50 bent, maar het is gelukt en ik heb nog een aantal mooie jaren voor de klas gestaan in het middelbaar beroepsonderwijs. Niet makkelijk, maar wel het geeft wel veel voldoening.

Halverwege de jaren 80 zijn we in de Hoeksche Waard gaan wonen. Eerlijk gezegd was dit eiland alleen bekend van onze tochten in het weekend naar Zeeland i.v.m. familiebezoek. Wonend in de polder met het Oudeland als achtertuin leer je het buiten wonen en de Waard zeer waarderen. Ransuilen in de tuin, ganzen bij duizenden opvliegend als je de was buiten ophangt in de winter, geweldig! Dit was de omgeving waarin we onze kinderen willen laten opgroeien, een zoon en een dochter. Inmiddels zit onze zoon op een LNG-tanker in de buurt van Qatar en onze dochter woont in

Rotterdam, maar zij wil op termijn terug naar de Hoeksche Waard. Met de wens om kleiner te gaan wonen, hebben we gekeken naar Rotterdam, maar de Hoeksche Waard heeft gewonnen.

Pedagogiek, onderwijs, natuur, hoe breng je dat bij elkaar? In de bestuursfunctie Educatie bij HWL hoop ik dat te gaan realiseren. Inmiddels ligt het werkende leven achter me, heb ik tijd en nog voldoende energie om de schouders eronder te gaan zetten. Er speelt veel op het gebied van natuur, klimaat, beschikbare leefruimte, e.d. en daar moeten we proberen zoveel mogelijk mensen van alle leeftijden bij te betrekken. Daar ga ik me voor inzetten.

Tineke Zuidgeest

VACATUREBANK

Webredacteur/sociale media

www.hwl.nl is een veel bezochte website met informatie, foto's en film over de vele activiteiten van HWL en haar werkgroepen en andere berichten over het nationaal landschap Hoeksche Waard.

HWL gaat met zijn tijd mee, dus de laatste jaren zijn daar ook de sociale media bijgekomen (YouTube, Facebook, Twitter, LinkedIn en sinds kort ook Instagram) Deze media actueel houden, is een hele klus, daar moet wel een team achter zitten! Dat

team heet webredactie. Taak van de webredactie is primair het bewerken van teksten van de vele werkgroepen van HWL tot webberichten, sociale mediaberichten en persberichten, maar hij/zijn kan ook zelf initiatieven nemen om zelf op zoek naar nieuws te gaan binnen HWL. Door vertrek van één van de redacteurs en het aanstaande vertrek van nog een webredacteur zijn we dringend op zoek naar nieuwe redacteurs, zowel voor hwl.nl als voor het bijhouden van de sociale media.

Mogelijk ook interessant voor een werkervaring of stageplek voor journalistieke opleiding.

Andere vacatures

- Lezingen
- Voorlichting & Promotie
- Gastvrouwen NLC
- ICT
- Terreinbeheer
- Markten

Eerst een gesprekje? Neem contact op met de coördinator van de webredactie, Ruud Horijon via webredactie@hwl.nl

Terreinen van HWL

Cees Mesker

Een van de poten van het werk van HWL is het beheren van (natuur) terreinen. Ik zet voorzichtig haakjes om het woord 'natuur' omdat bij sommige terreinen niet altijd direct aan natuur gedacht wordt! De afdeling Beheer als uitvoeringsorganisatie van HWL wil de komende Waardzeggers wat meer over de door ons beheerde terreinen vertellen, zodat de leden van HWL een beter beeld krijgen van de soms grote (bio)diversiteit die al deze terreinen herbergen. In deze Waardzegger dus de eerste bijdrage om meer bekendheid te geven aan ons beheerareaal!

De bunker is van belang voor vleermuizen en wordt jaarlijks door leden van de zoogdierenwerkgroep bezocht. Merijn vertelde me dat er af en toe Gewone grootoor

Wat misschien veel mensen niet weten, is dat maar een klein deel van onze beheergebieden eigendom is van HWL. Ik reken hierbij dan ook de gronden die als erfpacht in bezit zijn omdat dat juridisch gezien 'bijna' eigendom is.

Het kleinste stukje eigendom is gelegen aan de Sassendijk te Strijen Sas en heeft een oppervlakte van circa 15 m²! Het is een bunker, die ons in het verleden cadeau is gedaan, waarschijnlijk vanuit de Landinrichting die met het bouwwerk in zijn maag zat.

vleermuizen in huisden. Van belang is volgens hem dat de bunker best flink begroeid mag zijn in verband met de luchtvochtigheid en meer kans op constante temperaturen! Een ander perceeltje grond dat nog niet zo lang van HWL is, bestaat uit een stukje dijk aan de Noord Kavelsedijk in Strijen. De vorige eigenaar wist niet goed was ze er mee moest en schonk het stukje grasland van ongeveer 2500 m² aan HWL. Er staat een prachtige oude knotwilg langs de slootkant en enkele jaren geleden zijn er nieuwe wilgenstekken bij gezet.

- schrijfcafé -

Altijd al lekker vrijuit willen schrijven, maar mist u de inspiratie soms?

Dan is hier de oplossing! Elke 3e donderdag van de maand van 13.30 tot 16.00 uur is er schrijfcafé in Klein Profijt (17 okt, 21 nov, 19 dec, etc.).

Hier vertrouwen we gezamenlijk, onder het genot van een kopje koffie/thee, de gegeven opdrachten aan het papier toe. De opzet is niet taaltechnisch, niemand be-(ver-)oordeelt jouw schrijfsel. Iedereen schrijft wat zij/hij kwijt wilt. Een beetje gezelligheid, een beetje inzicht in jezelf of in de ander. Ook een buitenopdracht hoort erbij, als het weer het toelaat. Neem een fijne pen en een schrijfboekje mee.

Yvonne Mallander is jullie schrijfcoach.

Aanmelden graag, maar aanschuiven mag ook (mailtje of app). Kosten: vrijwillige bijdrage.

Ymallander@gmail.com
06-40485886

De vegetatie van dit terrein is (nog) niet heel bijzonder, waarschijnlijk is het jaren in gebruik geweest als schapenweide en is het redelijk bemest geweest.

Het perceel wordt jaarlijks 1 keer gemaaid en bij droog weer gehooid, daarna nabeweid met schapen van onze eigen schaapskudde.

Aan het eind van de Hoekscheweg bij de kruising met de Oudendijk bevinden zich 2 terreinen die al langer in bezit van HWL zijn.

Werkgroep Natuurfotografie, Sjoerd Reinstra

Technische gegevens Het onderwerp

Diafragma:
F5

Brandpuntsafstand:
17 mm

Belichtingstijd:
1/1600

ISO:
400

Camera:
Canon 60D

Lens:
17-40 mm

Winter op de foto. Met sneeuw natuurlijk. Tegenwoordig een zeldzaamheid. De afgelopen winters kon je het aantal sneeuwdagen op een hand tellen. Wanneer maak je als kind vandaag de dag nog een sneeuwpop? Ook sneeuwballen gooien, is bijna een nostalgisch vertier. Allemaal klimaatverandering, zeggen de geleerden. Toch heeft de werkgroep Natuurfotografie in december 2014 alle geluk van de wereld. Tijdens de fotosessie op 28 december ligt er sneeuw! Laat die middag staat een bezoek aan het Recreatieoord op het programma.

Het maken

Voor mijn foto kies ik niet voor de 'traditionele' ondergaande zon boven de Binnenmaas. Met mijn rug naar het water, zie ik dat de lage zon de stammen van een paar essen fraai doet oplichten. Aan de achterkant van de knoestige stammen is nog net een streep sneeuw zichtbaar is. Het levert een mooi contrast op. En dan die lucht. Winterse wolkeloze luchten knallen er altijd uit. De kale takken arcen daarin hun breed uitwaaiend lijnenspel. Mooier kan het niet! Een grote machtige es vraagt in het midden de meeste aandacht. De andere bomen zorgen voor de nodige diepte en een weglappende lijn in de foto. Het late licht maakt lange slagschaduwen in het druk betreden grasveld. Ja, het was druk die middag! Nu overheerst de vredige winterstilte.

De boompartijen in de verte sluiten de foto keurig af, als een soort haag. Rechts is nog net een sprankje Binnenmaas te zien. Het bewijst: toch gewoon een foto gemaakt in de Hoeksche Waard.

Slechts een vraag blijft over. Gaat het de komende winter weer sneeuwen? Laten we maar duimen voor veel sneeuw. Al was het alleen maar voor alle sneeuwpopbouwers en voor de fervente fotografen onder ons.

centraal

Werkgroep Natuurfotografie, Jan Plaisier

Technische gegevens

Diafragma:
F11

Brandpuntsafstand:
27 mm

Belichtingstijd:
1/3

ISO:
200

Camera:
Canon 6D

Lens:
17-40 mm

Het onderwerp

Knotwilgen hebben karakter en zijn bij uitstek fotogeniek vanwege hun interessante vormen. In vroeger jaren waren de knotwilgen heel functioneel. Het functionele is naar de achtergrond verschoven. Maar het ecologische belang van de knotwilg is gebleven en is van onschatbaar waarde. Denk maar eens aan insecten en vogels. Zij vinden er voedsel, een schuilplaats en broedgelegenheid. En onder het schors en in de vermolmde delen van de stam, krioelt het van leven, de zogenaamde onzichtbare wereld.

De fraaie knotwilgen die hier langs de sloot staan, zijn een lust voor het oog en hebben grote landschapswaarde.

Het maken

Het licht speelt altijd een belangrijke rol. Het bepaalt namelijk de sfeer in de foto. Dit is voor mij dan ook de grootste uitdaging. Hier ben ik altijd naar op zoek. Je hebt het niet in de hand. De ideale tijdstippen om te fotograferen zijn vroeg in de ochtend of later op de dag. Deze foto is genomen met het vroege ochtendlicht. Het had die nacht licht gevoren. De sporen hiervan kun je zien op het gras. Het bevroren gras en warme tinten in de lucht zijn een ideale combinatie. Zij geven de foto een bijzondere sfeer. En dat is naar mijn mening ook het aantrekkelijke aan deze foto.

De rij knotwilgen trekt direct de aandacht van de kijker door hun donkere tint en de grillige vormen. Deze rij bomen voert het oog naar de horizon. Naar de boerderij, die is uitgevoerd in warme grijstinten en mooi afsteekt tegen de warme lucht.

De sloot met de gespiegelde knotwilgen en lucht geeft de noodzakelijke onderbreking tussen de mat groene vlakken van het gras en ze zorgt tevens voor de verbinding met de lucht.

Westmaas als excursie

Tekst en foto's: Henk de Koning (werkgroep excursies)

Wellicht zijn er onder ons die een keer de excursie Westmaas hebben meegemaakt? Een excursie die inmiddels tweemaal heeft plaatsgevonden en voor een derde keer begin 2020 weer op de planning is gezet. Hoe ontstaat zo iets eigenlijk en hoe organiseer je dit?

Om de 3 maanden zit de planningsgroep van de werkgroep excursies bij elkaar en stelt dan het halfjaarlijks programma op of gaat de voortgang na. Een aantal excursies zoals de Oliebollenwandeling, Paaswandeling, Dauwtrappen en Mijnsheerenland hoeft geen betoog en staat per definitie op de planning. Of de potentiële gidsen meewerken wordt natuurlijk nog wel nagegaan. Er zijn gelukkig meer excursies die al jaren vast op de planning staan. En zeker als ze bijvoorbeeld een flink aantal bezoekers trekken en er gidsen zijn die die excursies blijven trekken. Er verdwijnen ook excursies tijdelijk

of permanent ten gevolge van meestal gebrek aan belangstelling. Gelukkig komen na diep nadenken en nagaan van diverse mogelijkheden ook nieuwe excursies tot stand. Westmaas is zo'n voorbeeld. Zo'n 3 jaar geleden leek het mij mogelijk om hier wat te organiseren. Er van uitgaande dat de molen en de kerk meedoen, dan blijft er qua tijd nog 1 tot anderhalf uur over die je moet vullen. Er moet ook gewandeld worden en dit kost ook tijd en de resterende tijd is voor de praatjes over Westmaas, zijn erfgoed, zijn inwoners en zijn natuur. Ik heb collega gidsen benaderd van HWL die in Westmaas wonen en hen om medewerking gevraagd. Dit resulteerde in medewerking van de kerk en molen Windlust, in praatjes over de huizen/boerderijen in het centrum van Westmaas, de Binnenmaas qua geschiedenis en gebruik en mogelijk bezoek aan het atelier van een schilderes en edelsmid. Zelfs een uitnodiging bij haar om met z'n allen koffie of thee te komen drinken. Inmiddels had ik mij o.a. door het boek 'in zoete mijmerij' geworsteld en kwam hierdoor als Mijnsheerenlander ook met bijdragen zoals de man op de waterfiets, dominee Van Koetsveld en zijn pastorie, branden, de doleantie en de Kartuizermonniken die ooit Westmaas hebben gesticht. Die monniken werden aangestuurd

vanuit Utrecht. En nu komt het bijzondere: ik heb vroeger in Utrecht op school gezeten op de Laan van Chartroise (verfransing van Kartuizer) en ik keek op een restant van een heel oud gebouw. En dit was, zoals ik nog maar kort weet, het restant van het voormalige poortgebouw van het Kartuizerklooster Nieuwlicht. Tijdens die schooltijd heeft zelfs de geschiedenisleraar ons nooit verteld wat dat restant voorstelde. Vermoedelijk wist hij het zelf ook niet. Maar ik moest wel van hem leren dat bijvoorbeeld in 1600 een slag bij Nieuwpoort in België (ofwel de Zuidelijke Nederlanden) had plaatsgevonden. Maar een kloosterruïne op 50 meter afstand werd qua oorsprong niet aan onze kennis toegevoegd. Als hoofdbestanddeel van een HWL-excursie zou de natuur belangrijk moeten zijn. Maar als je maar 2 uur hebt en veel onderwerpen, er moet ook gewandeld worden en je vertrekpunt is het centrum van het dorp, dan blijft er voor de natuur niet zoveel tijd over. Gelukkig is de Binnenmaas ook natuur en hier wordt dan ook enige tijd aan besteed. Maar de excursie gaat uiteindelijk toch voornamelijk over de inhoud van de ruimte die in

Nachtvinders kijken...

Tekst en foto's: Yvonne Mallander

Vrijdagavond 6 september was er een excursie "nachtvinders kijken". Vriendin Hanny en ik (Yvonne) wilden eens wat anders, en zijn naar de excursie gekomen, ondanks dat het weer niet denderend was. Zomaar om eens wat kennis op te doen en onze blik te verruimen. Niet omdat we een passie hebben voor nachtvinders in het bijzonder, wel voor de natuur. We hebben genoten! Allereerst kwamen er vooral hoornaars op het lichtscherm af, waar het kippenvel van over mijn rug liep. Wij wisten niet dat er zulke grote wespen bestonden. Maar ze werden vakkundig gevangen in kleine potjes en zouden eind van de avond weer losgelaten worden. Wij besloten voor die tijd weg te moeten. Een tiental boze wespen loslaten kwam als een griezelfilm bij ons binnen. Een aantal bomen waren vooraf een stukje ingesmeerd met een mengseltje van honing, suiker en alcohol, als ik het goed heb. Wij zijn met 2 dames

van de werkgroep een rondje langs de bomen gegaan om te kijken of er wat op afgekomen was. Het goede trekt vooral veel pissebedden. Tijgerslakken (ook heel bijzonder om te zien), maar dus ook nachtvinders. Er blijken hier wel zo'n 450 soorten te leven. Wij wisten niet beter of ze waren allemaal grijs/beige. Maar er zitten wel degelijk beauty's tussen. Het gaat om de details. Een kleine groene stip, een vierkantje op de vleugel, een oranje gloed, een W

aan de onderkant... Alle namen die genoemd zijn, hebben we niet onthouden, en wel de huismoeders! Het zal geen hobby van ons worden. Maar we zullen nooit meer het zelfde naar een nachtvinder kijken. En het was fantastisch om te zien hoe bevroegen en met enorme passie deze mensen bezig zijn om de biotoop van de nachtvinders in kaart te brengen. Dank jullie wel werkgroep nachtvinders!

Yvonne Mallander
Hanny Koolschijn

Huismoeder

Westmaas aan de natuur is onttrokken.

Al deze zaken worden met de collega gidsen besproken, een keuze gemaakt wie wat doet en wanneer, inclusief een looproute. Dit resulteert in een draaiboek en dan gaat een ieder dit voorbereiden middels studie in boeken of via methode 'oral history', dus verhalen van familie of burens of andere Westmasenaars. Dan nog een keer bij elkaar komen 1 of 2 weken voordat de excursie plaatsvindt om

voor te lopen. Dan wordt nagegaan of datgene wat in het draaiboek staat klopt en haalbaar is. De laatste afspraken maken wij over ons geluidsvolume en ook dat de toehoorders met hun rug naar de zon staan en de gidsen met hun gezicht. En dan 1 of 2 weken later de feitelijke excursie. Toch wel wat zenuwachtig (ik wel in elk geval) beginnen wij met de excursie. Leerpunten: De onderwerpen liggen vaak voor de hand, maar iemand moet het oppakken. Je hoeft ook

niet direct gids te zijn, het leveren van een bijdrage tijdens een excursie is ook de moeite waard. Of gewoon meewerken aan het tot stand komen van een excursie op een locatie. Maar ook het aangeven van een mogelijke excursie en je contacten delen. Daarom hierbij een oproep hiertoe, want er zijn nog dorpen of natuurlocaties waar HWL geen excursie geeft en gidsen of hulpgidsen komen wij altijd te kort.

Henk de Koning (koningboer@gmail.com)

Het Kierbesluit, en dan? (deel 3)

Tekst en foto's: Martijn Verweijen (Planotologie & milieu)

In het herfstnummer 2019 werd geschetst dat het begrip "zout" rekbaar is.

Beleidsmakers en sectoren als landbouw en industrie vinden 150 milligram chloride per liter al zout, terwijl een kabeljauw het niet doet voor minder dan 17.000 milligram per liter. Om tegemoet te komen aan de behoefte aan permanent beschikbaar zoetwater werd in het kader van het Deltaplan besloten het Haringvliet te veranderen van een zeearm in een zoetwaterbekken. Het water wordt sindsdien verzameld in het Haringvliet en via het innamepunt Bernisse aan het Spui en het Brielsemeer getransporteerd naar de industrie en de landbouw. Het water voor het Westland gaat via een sifon onder de Nieuwe Waterweg door.

Kat in het bakkie, wat kan ons nog gebeuren. Veiligheid en zoetwaterzekerheid gegarandeerd! Dat daarmee het sluitstuk van het grootste Europese rivierensysteem ecologisch onklaar gemaakt werd bleek geen belemmering en of het systeem houdbaar zou zijn vormde nog geen punt van discussie. De laatste jaren begint het echter te knagen. Het zoete water wordt geforceerd door het Spui en de Dordtse Kil gestuurd waardoor fikse erosie plaatsvindt en grootschalig steen moet worden gestort om de boel op zijn plaats te houden. Dit zoete water dient niet alleen om de Bernisse te voeden, maar ook om de zouttong in de Nieuwe Waterweg tegen te houden. Deze zouttong groeit onder invloed van de zeespiegelrijzing en het uitdiepen van de Nieuwe Waterweg

en de aanpalende havens.

Van de 1000 liter zoetwater die de Nieuwe Waterweg passeert is nu ruim 900 liter bestemd om de zouttong tegen te houden en slechts 100 liter voor gebruik.

Toenemende zoutdruk vanuit zee maakt het systeem echter kwetsbaar.

Hoog tijd om de zoetwaterhuishouding anders te regelen. Daarvoor zijn twee plannen gemaakt:

Het zoete water voor centraal Zuid-Holland en de Haarlemmermeer stroomt via de Lek en de Hollandsche IJssel naar Gouda en wordt daar ingenomen. Dat is op termijn niet houdbaar meer. Het alternatief is het water uit het Amsterdam-Rijnkanaal en de Lek af te tappen en via de gekanaliseerde Hollandsche IJssel te gaan aanvoeren. Zoetwater duurzaam verzekerd. Deze aanvoervariant staat bekend als de Permanent Oostelijke Aanvoer (POA).

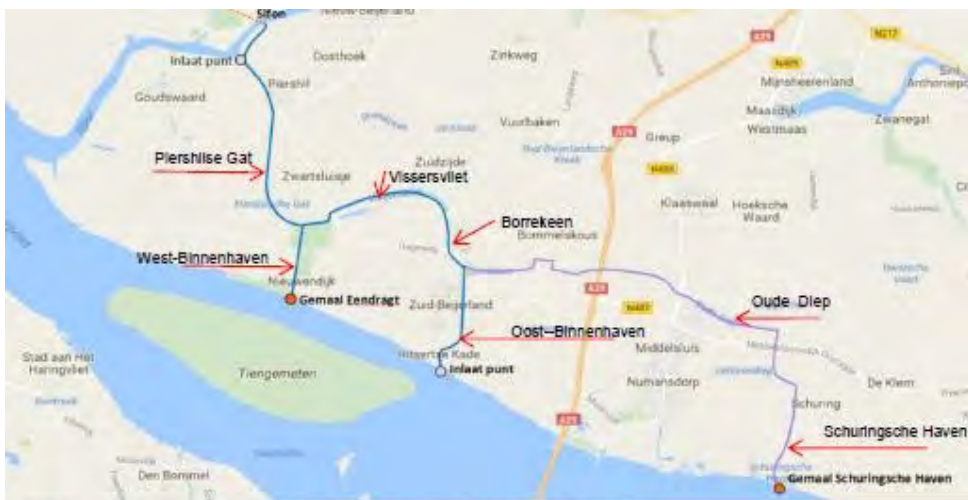
Het zoete water voor Voorne-Putten, industrie Europoort en Westland kan voortaan via het krekensysteem van de Hoeksche Waard. Daarvoor zijn twee mogelijkheden. Het water komt binnen bij Schuring of bij Nieuwendijk. Daarna gaat door de krekens naar het Spui en vervolgens via een sifon onder het Spui door naar de Bernisse. Onze vereniging heeft met hulp van WNF laten uitrekenen hoe dat kan en wat het

kost. De variant Nieuwendijk – Spui is geheel doorgerekend en bestaat uit het aanpassen van het Piershilsche Gat en het graven van een kreek ten noorden van de Steegjesdijk bij Piershil. De variant Schuring is alleen verkend en de variant inlaat Zuid-Beijerland is geschrapt wegens lastige uitvoerbaarheid. Zeker als we via Schuring gaan aanvoeren is zoetwater tot in lengte van jaren verzekerd. Bij zeer grote zeespiegelstijging gaat dat ook niet meer, maar dan is er wel meer dat niet meer lukt. Het graven en aanpassen van krekens gaat enige miljoenen kosten. Het meeste geld gaat uiteraard zitten in het aanleggen van de sifon en het bouwen van een opvoergemaal. Uiteindelijk kunnen we voor de alternatieve krekensroute klaar zijn met enige tientallen miljoenen. Veel, maar omgeslagen over miljarden kuubs zoetwater-zekerheid aanvaardbaar. Zeker als men beseft dat het tegengaan van Spui- en Kierrosie tot op heden ook al € 100 mln kostte. Als we dit allemaal realiseren, kunnen de sluizen gerust helemaal

open en kan het Haringvliet weer een zeearm zijn. Helemaal zoals vroeger wordt het niet. Het getij zal bij Tiengemeten 100 cm zijn en in de Biesbosch 125 cm in plaats van de 200 cm van weleer, maar migrerende en paaiende vis en foeragerende steltlopers en zeehonden zullen het beeld weer bepalen.

Daarmee zal recht gedaan zijn aan de oorspronkelijke natuur en zal een stuk streek eigenheid hersteld zijn.

Figuur 2.1: Overzicht twee tracés: blauw tracé Nieuwendijk, paars tracé Schuring

1995-2020, 25 jaar NBC Klein Profijt

Tekst en foto's: Ruud Horijon

De tijd vliegt, alweer 25 jaar geleden om deze tijd waren vele HWL-ers druk bezig met de wederopbouw van de door vandalisme en brandstichting zwaar beschadigde voormalige uit 1916 stammende zalmvisserij Klein Profijt. De HWL-ers waren uiterst gemotiveerd, want met eigenaar en

de Koningin, mevr. Leemhuis-Stout. De plaquette in de hal herinnert aan dit heuglijk feit en laat ook zien met hoeveel steun en vrijwilligersuren dit tot stand is gebracht. Klein Profijt heeft vanaf het begin een belangrijke plaats ingenomen in de samenleving. Tal van kinderen zijn langs geweest voor

natuur- en milieu-educatie, er zijn vele tentoonstellingen georganiseerd enz. En natuurlijk een heerlijke plaats om te verpozen bij een fiets- of wandeltocht. Om dit jubileum te

vieren wordt geïnvesteerd in vernieuwing van het jeugdlokaal en andere zaken. Wat precies wordt nog bekendgemaakt. Dit is ook afhankelijk van subsidies en fondsenwerving. Zo dingen we bijvoorbeeld mee naar de Sabina van Beijerenprijs, die eenmaal in de 2 jaar wordt toegekend op initiatief van de familie Visser, van het vroegere bedrijf Koen Visser uit Oud-Beijerland. Als je dit leest, is bekend of HWL al dan niet in de prijzen is gevallen. Er is een werkgroepje ingesteld om de diverse activiteiten te organiseren. Hulp daarbij is altijd welkom.

overheden was overeengekomen dat HWL als de klus was geklaard het gebouw en het bijbehorende terrein in gebruik mocht nemen als clubhuis en natuur-bezoekerscentrum (NBC). Op 10 oktober 1995 was het zover: het gebouw werd officieel geopend door de toenmalig commissaris van

Als je dat een leuke klus lijkt, neem dan contact op met Ruud Horijon (webredactie@hwil.nl) of met de werkgroep educatie (educatie@hwil.nl). De Waardzegger zal het komende jaar hier natuurlijk ook extra aandacht aanbesteden.

Oeverloop 2019

Tekst: Piet Jansen Foto's: Aad Bruijnzeel

Voor de 29ste keer organiseerde de werkgroep Oeverloop de jaarlijkse tocht langs de oevers van ons eiland. De organisatie is een beetje routine geworden, de wandeling blijft een weldaad aan de deelnemers. Het aantal gemeenten waar we doorliepen, was dit jaar op één vinger te tellen. Gelukkig gaf die ene gemeente wel blijk van zijn bijzondere belangstelling door de oude versnaperingen traditie van vijf voorgangers volledig over te nemen. Van koek bij de Heinenoord Tunnel tot ijs bij de Oude Tol, ze waren er allemaal. Ook tijdens de organisatie heeft de Gemeente Hoeksche Waard zich positief onderscheiden. Eerder vroegen wij bij vijf gemeenten een evenementen vergunning aan. Daar werd door de oude vijf gemeenten heel verschillend mee omgegaan. Van de nieuwe gemeente kreeg ik bericht dat over de aanvraag vergaderd was en men tot de slotsom gekomen was dat onze Oeverloop niet vergunningplichtig was. Dit eerste document van de nieuwe gemeente lijsten we in!

Vrijdag 30 augustus. We verrokken met heerlijk wandelweer van Klein Profijt. Alle dagen heeft de zon zich overigens laten zien, gelukkig niet al te fel. Heerlijk passend bij de inspanning die we geleverd hebben. Na de haven van Heinenoord lag er een prachtig gemaaid pad voor ons open, langs het griend tot aan bos ten westen van de A29; het eldorado van de paddenstoel werkgroep. Na het passeren van de zuidelijke uitgang van de tunnel, stond Janneke klaar met de traditionele koeken, alsof Gemeente Binnenmaas nog bestond. We passeerden de 'Barendrechtse Brug' en liepen ons ommetje door de Geertruida-Agatha polder. In het bos bij Kuipersveer gelukkig geen hoornaar gezien. Trouwens ook geen Schotse hooglanders op de oude vloeivelden van de Suikerfabriek. Iets achter op ons schema arriveerden we bij de familie Spaan. Na de lunch en de pauze voorbij de tunnel, liepen we langs de Kil naar de prachtige tuin van mevrouw Roos. We genoten van de gastvrijheid en de prachtige bloemenzee in haar tuin en het uitzicht op het Hollands Diep. Op naar de haven van Strijensas, waar de traditie van Gemeente Strijen ook in ere werd gehouden. De bus in en op naar Klein Profijt.

Voor sommigen een frisse duik in de Oude Maas, voor de meesten gerstebier. Con, Thea, Flip en de andere cateraars hadden een maaltijd voorbereid, geschikt voor zowel omnivoren als vegetariërs. Een behoorlijk groot aantal wandelaars hadden de avond tevoren hun tenten reeds bij Klein Profijt opgetrokken.

Zaterdag 31 augustus. Voorbij de pijpleidingenstraat was er door de Hakken Takkers een pad door de brandnetels en springbalsemien van de Hoogenzandsche Gorzen gemaaid. De uit nood geboren tocht door het water is nu voor velen het hoogtepunt van de oeverloop. Toch een hele klus zo'n kilometer door

kniehoog water. De eerste keer was ik hier blauw van de kou, nu waren mijn voeten nog warm en kon ik met mijn vingers mijn tenen nog droog krijgen. Op de stopplaats Hoogenzandsche Sluis liet ook de voormalige Gemeente Cromstrijen zien wat traditie is. Wij genoten van de koeken. Het uitzicht op de Oosterse Bekade Gorzen riep de vraag op of het een volgende keer mogelijk zou zijn er niet omheen te lopen, zoals we sinds 2010 moeten, maar er door heen, eventueel met behulp van bootjes om de zeer diepe sleuven te passeren. Misschien zien we dan de ijsvogel die hier te spotten is. Er liepen dit jaar ook enkele

Een hele klus, zo'n kilometer door kniehoog water...

organisatoren van de Ri-4-daagse mee. De Ri-4-daagse is een tocht langs de grote rivieren, van Lobith naar de Noordzee. De tocht wordt ondernomen in 2x4 dagen. De organisatoren liepen mee om het stuk dat zij over de Hoeksche Waard hadden gepland, dat overeen komt met onze tweede dag, te leren kennen.

Voordat het NLC bestond, stopte de oeverloop bij het waterfort. Niet om die traditie te herstellen, maar meer om te luisteren naar het verhaal van de beheerder. Daarom hebben we dit jaar de lunch op het Fort Buitensluis gebruikt. Voor mij was het overigens de eerste keer dat

ik het fort van binnen zag. Volgend jaar, en ik hoop nog vele jaren, lunchen we weer op het NLC. We liepen verder, onder de A29, langs de Oosterse Laagjes naar de Hitsertse Kade. Ook de Gemeente Korendijk hield hier zijn traditie hoog. Westers Laagjes, Nieuwendijk en de Put. De tweede dag zit erop. Met de bus op naar ons diner dansant op Klein Profijt. Niet alleen de wandelaars genoten van de muziek. Kennelijk is het in de omgeving bekend geworden dat op de tweede avond van de oeverloop de Colors al enkele jaren live optreden. We laten in het midden of de muziek de wandelaars van het eten af hielden of dat er wat veel was klaargemaakt, de pannen zijn pas lang na het eten tot de bodem uitgeschraapt. Wij danken het cateringteam voor de heerlijke diners, die zij voor ons hebben

klaargemaakt. Het smaakte weer perfect. Wat later dan de eerste avond gingen we huis of tentwaarts. *Zondag 1 september.* In de bus had ik een beetje het gevoel: hoe moet ik 'm uitlopen. Eenmaal in beweging liep het weer ontspannen. De Korendijkse Slikken op zondag ochtend, hemelse natuur. En met behulp van Natuur Monumenten wordt het nog mooier. We liepen

naar de ons bekende Rietheuvel. Daar zouden we uitleg krijgen over vogel uitkijk hut, die in aanbouw was. Op de Rietheuvel niets te zien. Hier zou toch de spreker ons opwachten!

Arie nam contact op: Ja, ik sta bij de Rietheuvel, ik zie jullie in de verte aankomen. Wij zagen niks. Bleek de heuvel die wij al jaren als de rietheuvel beschouwen, helemaal niet de Rietheuvel te heten. De Rietheuvel was nog een kilometer én een Franse koeien passage verder! Met behulp van de inmiddels 'in Franse koeien' ervaren Jan, en onder begeleiding van de eigenaar, kwamen we toch bij de echte Rietheuvel. Inmiddels

hadden we de vogel uitkijkhut in voltooide vorm al in de krant kunnen zien. Wij zagen de bouwpanelen en een maquette en hoorden hoe het worden zou. Ik ga er gauw toch nog eens kijken. Dit is natuur op zijn best, ook al heeft de mens een handje geholpen om het stukje cultuur er weer vanaf te vegen. Van de Costa del Spui liepen we naar het Gors bij de molen de Swaen, bij Nieuw-Beijerland. Wij mogen elk jaar gastvrij onze lunch gebruiken op dit prachtige, particuliere gors. Op naar de Oude Tol en het ijs van Oud-Beijerland. Het lopen werd nu wel zwaar voor mij. Ik had maar één blaas aan elke voet... Zolang ik liep, ging het wel. Na even stilstaan, had ik moeite om weer in beweging te komen. Blij was ik aan het eind de Staart te zien. Eindelijk Klein Profijt!

Met dank aan het team van de oeverloop, die allen hun taak zo uitstekend hebben gedaan dat ik nauwelijks iets hoefde te coördineren.

Dank ook aan de dames en heren van de bar voor hun extra diensten. Dank aan de lopers, zonder jullie geen oeverloop.

Paddenstoelen zoeken in park De Laning

Tekst: Ineke Koenis

Op zondag 13 oktober werd weer de jaarlijkse publieksexcursie georganiseerd om te laten zien hoe mooi en gevarieerd paddenstoelen kunnen zijn. Na de overvloedige regen van de laatste weken, was er heel wat te zien in De Laning in Oud Beijerland.

Met 12 volwassenen en 5 kinderen als deelnemers konden de 3 gidsen alles goed laten zien en natuurlijk hielpen vooral de kinderen goed mee om ook zelf paddenstoelen te ontdekken. Langs de slootkant stonden al heel wat bijzondere exemplaren, zoals de grote molenaar die dit jaar rijkelijk voorkomt en ook de dodelijk giftige groene knolamaniet kon bewonderd worden. Bij het pad naar de begraafplaats stonden prachtige netstelige heksenboleten (foto 1),

1) Netstelige heksenboleet, Sjoerd Reinstra

evenals de rode boleet, die niet zo algemeen voorkomt en daar

ontdekten de kinderen ook een soort die de gidsen tijdens het voorlopen hadden gemist, het was de witte knotszwam (foto 2). "Is dit echt ook een paddenstoel?", werd

2) Witte knotszwam, Sjoerd Reinstra

er natuurlijk gevraagd.

Op ons verdere rondje zagen we nog veel meer soorten, waaronder prachtige witte koraalzwammen (foto 3) met ook al zo'n bijzondere vorm!

De kinderen vonden het wel jammer dat ze geen vliegenzwam (die "rood met witte stippen" soort) konden ontdekken, maar door de uitleg dat deze soort zanderige

3) Koraalzwam, Rob Vriens

grond nodig heeft en samenwerkt met o.a. berken, begrepen ze wel waarom die hier dus niet te vinden was.

Het zou teveel ruimte kosten om alle soorten gevonden paddenstoelen hier te vermelden, maar het aantal liep tegen de 50! Een zeer rijke oogst. Ondanks de dreigende donkere wolken werd de hele excursie gelukkig droog afgelegd en aan het einde was iedereen voldaan, de gidsen werden hartelijk bedankt en een beetje wijzer geworden over deze wonderlijke zwammenwereld ging iedereen huiswaarts.

Gidsen:

Sjoerd Reinstra
Marjon Kunst
Ineke Koenis

HWL
Hoekschewaards Landschap

Wij heten de volgende leden hartelijk welkom!

A.M. den Outer -Vermeeren
Mieke Westerman
Nancy Snoek - de Vries
Frans van Zijderveld
J. Lagendijk
Gerben de Graaf
G.A. van Scheppingen
Tiemen Meijer
Ton de Waard

Oud-Beijerland
Heinenoord
Mijnsheerenland
Zuid-Beijerland
Strijen
Goudswaard
's-Gravendeel
Puttershoek
Spijkenisse

Groei en Bloei en HWL hebben de expositie "Klimaat in je straat" naar het NLC gehaald.

Januari en februari 2020 is deze tentoonstelling, welke is ontwikkeld door IVN Delft, in het NLC te bezoeken.

Deze tentoonstelling is voor zowel volwassenen als kinderen interessant om te bezoeken.

Voor kinderen zijn er veel proefjes en andere educatieve opdrachten uit te voeren.

De jeugdeducatie werkgroep Numansdorp heeft een mooi programma voor de groepen 7 – 8 van de basisscholen gemaakt. Deze schoolklassen worden in deze maanden dan ook ontvangen op het NLC.

Alle leden van Groei en Bloei en HWL zijn van harte welkom op de openingsdag 4 januari van 14.00 uur in het NLC.

Daarnaast zijn alle Hoekschewaarders en andere geïnteresseerden tijdens de openingstijden van het NLC op woensdag en zondag van 14.00 tot 16.00 uur van harte welkom.

- vooraankondiging -

Het bestuur nodigt u van harte uit tot het bijwonen van de 37^e Algemene Ledenvergadering van de vereniging Hoekschewaards Landschap op 12 maart 2020 om 20:00 uur in NBC Klein Profijt, Zalmpad 11 te Oud-Beijerland

De volgende punten zullen die avond op de agenda staan:

- Verslag van de 36^e Algemene Ledenvergadering d.d. 14 maart 2019
- Ingekomen/ uitgaande stukken
- Jaarverslag 2019
- Goedkeuring financieel verslag 2019
- Verslag kascontrolecommissie
- Verkiezing leden kascommissie
- Mededelingen en actualiteiten
- Plannen 2020 en vaststelling contributie 2020
- Aftreden en verkiezing bestuursleden

Voor de volgende bestuursleden loopt de zittingsperiode af:

- * De heer D van Houwelingen. Hij heeft zich herkiesbaar gesteld.
- * De heer P Kloot treedt af als penningmeester. Er heeft zich een kandidaat penningmeester gemeld voor deze portefeuille in het bestuur. Kandidaat heeft bij het opstellen van deze uitnodiging echter nog niet definitief toegezegd.
- * Mevrouw H Visscher heeft per 1 augustus 2019 haar functie van bestuurslid educatie neergelegd.
- * Mevrouw T Zuidgeest heeft vanaf 1 september deze functie bestuurslid educatie waargenomen en zich kandidaat gesteld voor deze portefeuille.
- * De heer W Joosten heeft zich kandidaat gesteld voor de functie secretaris welke hij vanaf september na het overlijden van de heer B Wiggers heeft waargenomen.

In overeenstemming met artikel 8 van de statuten wijst het bestuur de leden op de mogelijkheid zelf kandidaten voor het bestuur voor te dragen.

Het verslag van de 36^e Algemene Ledenvergadering 2019 kunt u bij de secretaris aanvragen.

Het financiële verslag (de exploitatierekening 2019, en de balans per 31 december 2019) met een korte toelichting op de cijfers, kunt u eveneens bij de secretaris aanvragen:

secretariaat@hwil.nl

Joop's PRIKBORD

deadline kopij inleveren!

*31 januari 2020
(lentenummer)*

*Voor de meest recente
informatie kijken op
www.hwl.nl*

*4 april 2020
Vrijwilligersdag!!*

Fijne feestdagen!

Zaterdag 14 december Wandeling Kuipersveer, met bezoek aan de knotploeg

09.30-12.00 uur

Kuipersveer (nabij oude haventje), Heinenoord/Puttershoek

Aanmelden via excursies@hwl.nl

Zaterdag 28 december Eindejaars Plantenjacht: Goede ogen gezocht!

13.00-15.00 uur

NBC Klein Profijt, Zalmpad 11, 3261 MD Oud Beijerland

Maandag 30 december Oliebollenwandeling

13.00-15.30 uur

Grote parkeerplaats, vanuit Strijensas links voorbij Wielweg/Schenkeldijk, Strijen

Aanmelden via excursies@hwl.nl

Zaterdag 25 januari Dorpswandeling Oud Beijerland (met erwtensoep)

10.00-12.30 uur

Open Hofkerk, Willem van Vlietstraat 2a, 3262 GM Oud Beijerland

Aanmelden via excursies@hwl.nl

Kosten € 8,00 voor leden, € 10,00 niet leden, kinderen tot 12 jaar half geld

Zaterdag 9 februari Wandeling in Korendijkse Slikken

13.30-15.30 uur

Parkeerplaats bij Westdijk 16, 3267 LV Goudswaard

Zondag 23 februari Kijkje bij Melkveebedrijf Oudijk, Land van Essche

13.30-15.30 uur

Land van Esseweg 4a, 3291 LJ Strijen

Zaterdag 7 maart Wintervogels en Erfgoed in Oeverlanden

13.30-16.00 uur

Parkeerplaats Buitendijk 1, Strijensas (nabij 't Veerhuis)

Donderdag 12 maart Algemene Ledenvergadering

20.00 uur

NBC Klein Profijt, Zalmpad 11, 3261 MD Oud Beijerland

Zaterdag 21 maart Lentewandeling, met bezoek lammetjes en kaasmakerij

14.00-16.00 uur

Kerkplein Westmaas

Aanmelden via excursies@hwl.nl

Zaterdag 4 april Vrijwilligersdag

Details volgen nog.

Paasmaandag 13 april Paaswandeling, met afsluitend eieren zoeken voor de kleintjes (tot 8 jaar)

13.30-16.00 uur

NBC Klein Profijt, Zalmpad 11, 3261 MD Oud Beijerland

Zondag 19 april Wandel- en vogelexcursie in Oudeland van Strijen

11.00-13.00 uur

Parkeerterrein achter verzorgingshuis Grote Weide, Grote Weel 1, 3291 DA Strijen

Zaterdag 9 mei Water- en weidevogels in polder Groot Koninkrijk en Mijlbos

13.30-16.00 uur

Parkeerterrein Mijlbos/Nieuwlandse bos, achter Molendijk 67, 3295 LD 's-Gravendeel

Kijk voor meer en meest recente informatie op www.hwl.nl

Kosten standaard excursie: leden € 3,00, niet leden € 5,00

Kinderen tot en met 12 jaar € 2,00

De Hoekse Bijenkorf

**puur natuurlijke honing
uit eigen streek
koud geslingerd**

- In- en verkoop van honing
- Keurmeester
- Specialist bijenproducten
- Verhuur bijenvolken voor bestuiving

- Streek- en puurmarkten
- Verkoop van pro polis producten
- Certificaat erkend streekproduct
- Workshops
- Zwermverwijdering

Imker **FLIP WOLS** info@dehoeksebijenkorf.nl

06-21818946 Nassaulaan 140 3297BJ Puttershoek

www.dehoeksebijenkorf.nl/

QUADRAAT
QUALITY PRINTING

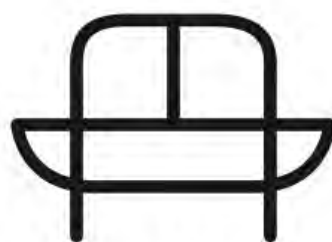
- Huisstijl
- Promotie
- Verpakkingen
- Presentatie, displays
- Signing
- Stickers, labels
- Direct mail
- Buitenreclame
- Bedrijfs- en winkelinrichting
- Specials op hout, metaal, kunststof

WWW.QUADRAAT.NL

Jan van der Halpjanstraat 25 | 3361 LZ Oud-Beijerland | t 0186 61 72 33 | e sb@quadraat.nl

HW
werkt!
Werk voor iedereen

DOMINIKQ
MEUBELSTOFFEERDERIJ

Ostdijk 187 - 3261 KE - OUD-BEIJERLAND
0186 - 621 430 - www.dominikq.nl

Spreek online af bij kapsalon **Capili** en kies je eigen korting

Kijk op www.Capili.nl

X Capili

hart
voor **REGELEN**

Deze zomer genieten van een
opgeruimde schuur, garage,
zolder of caravan?

Laat mij het regelen!

Tel: 06 13193313
Mail: m.denboer@hartvoorregelen.nl

Neem nú een
abonnement

Dichtbij
af te halen

Mét verrassende
recepten!

Welkom bij de boer!

Kijk op onze site
voor het actuele
programma.

Geniet wekelijks van biologische groenten, fruit,
aardappelen en speltpasta van boerderij Landzicht.

Landzicht **biologisch**
groentenabonnement.nl
Boerderij Landzicht
Mees en Ageeth Visser
Broekseweg 2a, 3291 LA Strijen
info@groentenabonnement.nl
www.groentenabonnement.nl

waardzegger

Kies voor biodiversiteit in úw Hoeksche Waard!